

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW, MPVO, SCM

Primair Onderwijs

Van

T +316 [REDACTED]

Datum

21 april 2022

Referentie

32489244

Bijlagen

nota

Masterplan basisvaardigheden

Intern OCW afgestemd

SCM, DGCM, DGPV, DGHBE,
FEZ, KENNIS, MBO, MenC, PO,
WJZ

**Interdepartementaal
afgestemd**

AZ, BZK, BuZA, Def, EZK, Fin,
IenW, SZW, VWS

Extern OCW afgestemd

Aanleiding

Bijgevoegd is de kamerbrief waarin u uw ambities met het masterplan basisvaardigheden agendeert. Deze brief agendeert de eerste invulling van de afspraken in het coalitieakkoord op dit vlak aan de Kamer en aan het onderwijsveld. De komende weken/maanden worden de pijlers nader uitgewerkt om voor de zomer een uitgebreidere Kamerbrief te komen met budgettaire consequenties.

Geadviseerd besluit

Voor MPVO: ondertekening voor agendering in de Ministerraad op 29 april, alvorens te verzenden aan de Tweede Kamer, mede namens SCM.

Voor MOCW en SCM: akkoord met inhoud en verzending, MOCW mede ondertekent niet.

Kernpunten

- Met de brief informeert u de Tweede Kamer over de eerste invulling van het masterplan basisvaardigheden zoals aangekondigd in het coalitieakkoord. Het zwaartepunt van het masterplan ligt bij MPVO, MOCW is betrokken in verband met zijn verantwoordelijkheid voor het mbo en de lerarenopleidingen maar komt met een aparte kamerbrief over de inzet op basisvaardigheden in het mbo. SCM is onder meer betrokken bij de aanpak van laaggeletterdheid en de verbinding tussen onderwijs en cultuur en mede ondertekent de brief.
- De brief bevat:
 - De afbakening van het masterplan: de sectoren po (incl. vve), vo en mbo en de leergebieden taal, rekenen/wiskunde, burgerschap en digitale geletterdheid, met onderbouwing;
 - Onderbouwing van het belang van het masterplan basisvaardigheden, inclusief reflectie op de rol van OCW daarbij;
 - Een probleemanalyse van bovenstaande leergebieden;
 - De opzet en ambities van het masterplan, met voor elke sector een gedifferentieerde inzet, langs 5 pijlers:
 - Extra tijd en ruimte voor kwalitatief goede leraren;
 - Effectieve leer- en ontwikkelmiddelen;
 - Aansluiting school en omgeving;
 - Een basisblik, door monitoring en onderzoek, inclusief scherper toezicht;

- Duidelijke opdracht aan het funderend onderwijs.
- De langetermijnvisie met bijbehorende aanpak;
- Een overzicht van de acties die op korte termijn voor het funderend onderwijs in gang worden gezet:
 - Een basisbrigade ter ondersteuning van 150 scholen;
 - Mogelijkheden voor 350 scholen om aan de slag te gaan met effectieve interventies;
- De relatie met de curriculumherziening.
- Voor het mbo kondigt u aan dat u in de komende maanden, in het kader van een werkagenda, de inzet op basisvaardigheden in het mbo verder gaat uitwerken in samenwerking met het veld. Hierover informeert MOCW de Kamer in een brede Kamerbrief over het mbo.

Datum
21 april 2022

Toelichting

Het coalitieakkoord kondigt duidelijke ambities aan om te zorgen dat elk kind goed leert lezen, schrijven en rekenen. In overige passages zijn ook ambities opgenomen over burgerschap en digitale geletterdheid. Maatregelen hiertoe vallen samen in het masterplan basisvaardigheden. Zoals geadviseerd bakenen we dit masterplan af tot de sectoren po (incl. vve), vo en mbo – voor de leergebieden taal, rekenen/wiskunde, burgerschap en digitale geletterdheid. Hieraan liggen de volgende afwegingen ten grondslag:

- Politiek-bestuurlijk en maatschappelijk zijn er uiteenlopende beelden van wat de basisvaardigheden zijn, die bovendien verschillen per sector. Voor onze definitie gaan we uit van de vraag welke fundamentele kennis en vaardigheden nodig zijn om de rest van het curriculum te leren, en (vooral in het geval van het mbo) welke vaardigheden tenminste nodig zijn om je te handhaven op de arbeidsmarkt en in de samenleving.
- In het verlengde hiervan is overwogen het masterplan af te bakenen tot de leergebieden taal en rekenen/wiskunde. Dit zijn goed meetbare leergebieden en deze benadering zou het masterplan beleidsmatig en praktisch gezien behapbaarder houden. Nadeel is dat deze afbakening niet aansluit bij de socialiserende en persoonsvormende functie van het onderwijs. Het coalitieakkoord spreekt ook expliciet over het belang van (onderdelen van) burgerschap als basis voor het onderwijs, en dat zien we maatschappelijk ook.
- Omdat (onderdelen van) digitale geletterdheid overlappen met burgerschap en taalontwikkeling, en gezien de grote maatschappelijke aandacht voor dit leergebied, besloten we ook dit expliciet onderdeel te laten zijn van het masterplan.
- De betrokkenheid van de sector mbo is logisch omdat hier een duidelijke doorlopende leerlijn zit vanuit het funderend onderwijs (bijv. in referentieniveaus taal en rekenen). Bovendien biedt het de kans om vanuit het masterplan een verbinding te maken met de inzet op het tegengaan van laaggeletterdheid onder volwassenen.

De problemen op de basisvaardigheden verschillen per onderwijssector, per basisvaardigheid, en zelfs per schoolsoort en dat vraagt om een gedifferentieerde inzet in het masterplan. Het jonge kind in de voorschoolse educatie of de

kleuterklas heeft een andere benadering dan de leerling in het praktijkonderwijs of de student in het mbo. Dit is nader onderbouwd in de brief. De afgelopen periode hebben we veelvuldig met u besproken op welke wijze dit masterplan ingevuld zou moeten worden. Daarbij is onder meer gekeken naar wetenschappelijk onderzoek, de lessen en ervaringen van eerdere verbeterprogramma's in het onderwijs, signalen van de Inspectie van het Onderwijs, de onderwijssectoren en andere betrokken partijen, en politieke haalbaarheid om zo snel mogelijk het onderwijs te voorzien van de middelen die de coalitie beschikbaar stelt. Daarbij hebben we u in de afweging meegegeven dat scholen en schoolbesturen al veel opdrachten (en daarbij horende middelen) op hun bordje hebben liggen, en dat er daarmee risico's zijn op dubbelfinanciering en overladenheid van de sector.

Datum
21 april 2022

Tegelijkertijd ziet iedereen de urgentie om de structurele middelen die het kabinet beschikbaar stelt bij de scholen terecht te laten komen. Door op dit moment de middelen niet via reguliere bekostiging weg te zetten, maar in een subsidieregeling te laten landen, proberen we sturing te houden op de besteding van het geld. Met gerichte ondersteuning ('basisbrigades') ontlasten we de scholen en leraren, en zorgen we voor kennisontwikkeling en -ontsluiting. Voor de middellange/lange termijn (in elk geval na 2024) willen we op een duurzamere wijze het onderwijs in de basisvaardigheden ondersteunen, zowel financieel als inhoudelijk. De bedoeling is dat deze verduurzaming vanuit het perspectief van het onderwijsveld naadloos voortbouwt op de inzet voor de korte termijn. We blijven met u in gesprek hoe we dit vormgeven.

De inzet voor de korte termijn brengt evenwel andere risico's met zich mee op het vlak van uitvoerbaarheid en doelmatigheid, die ook eerder met u zijn gedeeld. Aangezien scholen nog over veel NPO-middelen beschikken, is er de kans dat ze geen aanvraag zullen doen voor een subsidie voor basisvaardigheden en zouden we te maken kunnen krijgen met onderuitputting (ondoelmatigheid). Mogelijk dat de ADR, ook in de context van rechtmatigheid, het gekozen tempo en instrumentarium ter discussie gaat stellen. Daarnaast geeft DUS-I aan dat het tijdspad voor goede toetsing van de regeling (en te zijner tijd van de aanvragen vanuit scholen) mogelijk niet goed uitvoerbaar is. We staan hierover nauw in contact met DUS-I.

Met verschillende externen is rond de start van het nieuwe kabinet verkend hoe invulling kon worden gegeven aan de afspraken in het coalitieakkoord. Recent zijn concrete conceptteksten van de brief met de belangrijkste partners besproken.

Ten aanzien hiervan zijn de volgende algemene conclusies te trekken over de richting van het masterplan, die eerder ook met u zijn gedeeld:

- Uit interdepartementale afstemming volgde de conclusie dat deze brief niet kon vooruitlopen op voorjaarsnotabesluitvorming, wegens de budgettaire consequenties voor in elk geval komend begrotingsjaar. Alle departementen zijn ambtelijk akkoord met de conceptbrief die op 29 april in de MR ligt.
- Conceptversies van de brief zijn voorgelegd aan onder meer sectorraden, vakorganisaties, lerarenopleidingen en belangenbehartigers. De urgentie en probleemanalyses worden onderschreven. Diverse partners gaven in

Datum
21 april 2022

deze eerdere rondes echter ook aan dat de toon te weinig recht doet aan de opdracht waar scholen in het funderend onderwijs voor staan.

- U heeft hierop besloten in een bestuurlijk overleg met de sectorraden en de vakorganisaties van gedachten te wisselen over de toon. Op basis hiervan is de brief aangepast en nader afgestemd, hebben we meer nadruk gelegd op de noodzaak voor duurzame kwaliteitsverbetering en de reikende hand van OCW in ondersteuning van scholen. Deze laatste wijzigingen zijn goed gevallen bij de betrokken partners en zij steunen de lijn.
- In de uitwerking blijven verschillende partijen risico's zien in de snelheid waarmee er voor volgend schooljaar al veel wordt opgezet. We nemen deze signalen mee in vervolggesprekken, die met de opzet van het programma basisvaardigheden structureel worden georganiseerd.
- Inhoudelijk wordt het masterplan de komende maanden op diverse vlakken met het veld nader uitgewerkt. In bijeenkomsten met experts van verschillende partijen zullen we gericht zoeken naar de doelen die we met elkaar willen stellen en welke maatregelen hierbij passen. In de tussentijd zetten we een subsidieregeling en expertondersteuning op, waarmee scholen snel aan de slag kunnen met de basisvaardigheden en waarmee er grip is op de besteding van middelen, conform uw wens.
- Bewezen effectiviteit is een belangrijk element van het masterplan: zowel in beleidsmaatregelen, als in de manier waarop op school en in de klassen de problematiek aangepakt zal worden. Hiermee bouwen we onder meer voort op het Nationaal Programma Onderwijs, en we hebben hier aandacht voor in de monitoring van het programma.
- Voor de specifieke invulling van verschillende aangekondigde pijlers is maatwerk nodig. Zoals gezegd is de probleemanalyse per doelgroep en leergebied verschillend, en is er geen one-size-fits-all aanpak. Dat geldt bijvoorbeeld voor kleuters t.o.v. oudere leerlingen, voor digitale geletterdheid t.o.v. begrijpend lezen, voor vmbo-leerlingen t.o.v. vwo-leerlingen, et cetera. Voor de vervolgaanpak en de betrokkenheid van verschillende partijen is het cruciaal dat we ruimte geven voor dit type diversiteit.

De brief stelt wegens de lopende onderhandelingen voor de voorjaarsnotabesluitvorming nog geen specifieke bedragen voor de maatregelen vast. Tevens is in het midden gelaten welke middelen structureel en welke middelen incidenteel zijn, omdat hier (op het moment van schrijven van deze nota) nog geen definitieve afspraak over is met FIN. Het politiek draagvlak voor het structurele karakter van de middelen voor het masterplan basisvaardigheden is evenwel aannemelijk, en dit is dan ook expliciet opgenomen op pagina 1 van de brief ('het kabinet stelt structureel €1 miljard beschikbaar...').

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

nvt